

HE 197/2024 vp | 4.2.2025

Sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Energiakaupungit ry:n lausunto

Eduskunnan Talousvaliokunnalle

Energiakaupungit kiittää Talousvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi kirjallisesti valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

Energiakaupungit ry edustaa 13 suomalaista suurta kaupunkienergiayhtiötä. Kaikki yhtiöt ovat sähkön jakeluverkko-operaattoreita omilla toiminta-alueillaan. Lisäksi yhtiöistä osa, muun muassa Vaasan Sähkö Oy, Turku Energia Oy ja Seinäjoen Energia Oy toimivat sähkön vähittäismyyjinä kuluttajille. Yhtiöistä useilla on omistussosuus kaupunkiyhtiöiden yhdessä omistamista sähkön vähittäismyyntiin erikoistuneista yhtiöistä, Väre Oy:sta ja Oomi Oy:sta. Energiakaupungit ry tuntee siten yhteislaskutukseen liittyvän problematiikan sekä sähkön myyjien, että sähköverkko-operaattoreiden näkökulmasta.

Energiakaupungit ry pitää lakiesityksen osana esitettyä sähkö- ja sähkönsiirtokustannusten yhteislaskutuksen mahdollistamista tarpeettomana toimenpiteenä. Esitys ei vähennä kuluttajalle tulevia kustannuksia, mutta lisää hallinnollisia kuluja sähköntoimittajalle ja sähköverkko-operaattorille. Osapuolten vapaaehtoisuuteen perustuva yhteislaskutus on kuitenkin järkevää, koska tällöin voidaan olettaa, ettei järjestely aiheuta osapuolille ylimääräisiä kustannuksia, jotka ohjautuisivat kuluttajien maksettavaksi.

Yhteislasku on vapaaehtoisesti yhteisin ehdoin mahdollistettu osassa jakeluverkkoyhtiöistä, eikä mallia ole monien sähkönmyyjien keskuudessa pidetty erityisen houkuttelevana tilanteissa, joissa olisi tarpeen uudistaa laskutusjärjestelmiä yhteislaskutuksen mahdollistamiseksi. Asiakaspalautteen perusteella osa paperilaskutuksen piirissä olevista kuluttajista on kokenut siirto- ja kulutuslaskujen mallin hankalana. Kyseessä on kuitenkin pieni ja supistuva joukko. E-laskulla laskunsa maksavien keskuudesta erillislaskutuksesta ei ole annettu kielteistä palautetta jäsenyhtiöille, niiden verkkoyhtiöille tai osuusomistamille sähkönmyyjille.

Yhteislaskutus sekoittaa enemmän kuin selkiyttää

Asiakkaiden kannalta uusi järjestelmä voisi aiheuttaa epäselvyyttä, kun saman jakeluverkon alueella osa sähkön myyjistä tarjoaisi yhteislaskutusta ja osa ei. Lisäksi verkkoyhtiön laskutuksessa tekemän virheen korjaaminen muodostuisi hankalaksi, kun kuluttaja ei olisi enää sen suora asiakas. Mahdolliset hyvitykset tai jälkierät voisivat näkyä asiakkaalla vasta kuukausia virheen tapahtumisen jälkeen, mikä johtaisi herkästi kuluttajan näkökulmasta läpinäkyvämmään ja herkästi epäoikeudenmukaiseksi koettuun menettelyyn, kun kaikki asiointi tapahtuisi myyntiyhtiön kautta.

On lähtökohtaisesti kuluttajan etu tietää, mistä hänen maksamansa lasku koostuu. Koska käytetyllä sähkösopimuksella ja sen hinnoitteluperiaatteilla ei ole vaikutusta mittauksen etusulakkeen koon perusteella määräytyvän perusmaksun tai sähköverkon kulutusta vastaavaa kapasiteetin turvaamisen ja toimitusvarmuuden ylläpidon perusteella määräytyvän siirtohinnan kanssa, olisi asiakkaan kannalta pikemmin hämmentävää kuin selkiyttävää, mikäli nämä kaksi laskua yhdistetään toisiinsa.

Tilannetta voisi rinnastaa siihen, että autonomistajalta laskutettaisiin auton vakuutukset ja lainanlyhennykset tankkauksen tai latauksen yhteydessä. Yhdistävä tekijä erillisten kululuokkien välillä on ainoastaan kulujen kohdentuminen samaan kohteeseen (liikenneväline).

Hallituksen esitys ei suojaa sähköverkkoyhtiötä

Esityksen merkittävin ongelmakohta koskee tilannetta, jossa asiakas jättää yhteislaskun siirtomaksuosan maksamatta. Sähkön myyjällä ei ole velvoitetta tilittää maksamatonta osaa sähköverkonhaltijalle eikä sähköverkonhaltijalla ole oikeutta ryhtyä omiin perintät toimiin saatavan saamiseksi. On myös omaisuudensuojan kannalta ongelmallista, että sähköverkonhaltija on velvoitettu sähköverkon ylläpitoon tilanteessa, jossa asiakas jättää laskunsa maksatta.

Energiakaupungit esittävät erityisen varauksen siltä osin, että **sähkön vähittäismyyjä on velvoitettava antamaan riittävät vakuudet suojaamaan siirtoyhtiötä luottotappiolta** siinä tapauksessa, että verkko-operaattorin osuuden tilitys viivästyy joko sähkön myyjän tai asiakkaan toiminnasta johtuvasta syystä ja sähkön myyjällä on velvollisuus suorittaa siirtomaksun osuus kohtuullisessa ajassa verkkoyhtiölle silloinkin, kun asiakas jättää laskun osittain maksamatta.